

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ ประเทศไทย

Knowledge, Attitudes, and Caring Behaviors Towards Elderly Patients of Nursing Students at Southern University, Thailand

อรชร หล้าพรหม¹, วราภรณ์ คงสุวรรณ¹, ทศนีย์ ขาว¹,
นุรดีนี ดีอระ², ประดิษฐ์พร พงศ์ไตรยาง^{3*}

Orachorn Lumprom¹, Waraporn Kongsuwan¹, Tusanee Khaw¹,
Nurdeenee Dereh², Praditporn Pongtriang^{3*}

(Received: April 22, 2023; Revised: June 18, 2023; Accepted: July 10, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ 3 แห่ง จำนวน 260 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 4 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ 3) แบบวัดทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และ 4) แบบวัดพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุฉบับนักศึกษาพยาบาล ค่าความตรงของเนื้อหา ของเครื่องมือเท่ากับ 0.98, 0.99 และ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ (rKR-20) เท่ากับ 0.78 แบบวัดทัศนคติและพฤติกรรม (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.84 และ 0.84 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 28.37$, $S.D. = 2.88$) ทัศนคติอยู่ในระดับสูง ($M = 197.40$, $S.D. = 15.64$) และมีพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุอยู่ในระดับสูง ($M = 53.00$, $S.D. = 6.17$) 2) ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.26$,

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹Faculty of Nursing, Prince of Songkla University

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์

²Faculty of Nursing, Princess of Naradhiwas University

³คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³Faculty of Nursing, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding Author: Praditporn.pon@sru.ac.th

$p = .00$) รวมถึงทัศนคติและพฤติกรรมก็มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($r = 0.37$, $p = 0.00$) แต่พบว่า ความรู้และพฤติกรรมไม่ได้มีความสัมพันธ์กัน ($r = 0.016$, $p = 0.79$)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนควรพัฒนาความรู้ในการส่งเสริมโภชนาการที่ถูกต้องและการชะลอความเสื่อมทางร่างกายในผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล และเป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมสร้างเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: ความรู้, ทัศนคติ, พฤติกรรมการดูแล, ผู้ป่วยสูงอายุ, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This correlational study aimed to determine the levels and relationships between knowledge, attitudes and caring behaviors towards elderly patients among nursing students. The sample comprised of 260 third-year undergraduate nursing students from three universities in Southern of Thailand. There were four components of data collection included: 1) personal characteristics, 2) gerontological knowledge questionnaire, 3) attitudes towards the elderly, and 4) nursing students' caring behaviors towards elderly patients. The research instruments' content validity indexes were 0.98, 0.99 and 1.00. The reliability of the gerontological knowledge questionnaire (rKR-20) was 0.78. The coefficients of Cronbach's alpha for the questionnaires on attitudes towards elderly patients and caring behaviors towards elderly patients were 0.84 and 0.84, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean), and Pearson's correlation coefficients. The results showed that third-year nursing students had moderate level of knowledge towards elderly patients ($M = 28.37$, $SD = 2.88$), while their attitudes ($M = 197.40$, $SD = 15.64$) and their caring behaviors towards elderly patients ($M = 53.00$, $SD = 6.17$) were both at a high level. Pearson's correlation indicated a substantial relationship between knowledge and attitudes ($r = 0.26$, $p = 0.00$) as well as between attitudes and caring behaviors towards elderly patients ($r = 0.37$, $p = 0.00$). However, a non-significant relationship between knowledge and caring behavior towards elderly patients was found ($r = 0.016$, $p = 0.79$).

The findings indicate that the development of teaching and learning management strategies for nursing students should promote accurate nutrition and prevent physical deterioration in the elderly. The study also provides recommendations for programs to encourage nursing students' favorable attitudes toward behavioral change in the elderly population.

Keyword: Knowledge, Attitude, Caring behavior, Elderly patients, Nursing students

บทนำ

การพัฒนาทางเทคโนโลยีด้านสุขภาพ ส่งผลให้อายุขัยเฉลี่ยของประชากรยาวนานขึ้น ซึ่งทำให้ประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างเต็มตัว องค์การอนามัยโลก ระบุในปี 2019 พบประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ทั่วโลก 1000 ล้านคน และคาดการณ์จะเพิ่มขึ้น เป็น 1400 ล้าน ในปี 2030 (World Health Organization, 2023) และในปี พ.ศ. 2561 จำนวนประชากร ผู้สูงอายุไทยเพิ่มขึ้นเกือบ 11 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 16 ของประชากรไทยทั้งหมดจำนวน 66 กว่าล้าน คน (Department of Older Persons, 2018) แนวโน้มดังกล่าวอาจมีผลต่อการเตรียมพร้อมรับมือด้าน ความก้าวหน้าทางการดูแลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งทางสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อม โดยผู้สูงอายุไทยมีทั้งกลุ่มที่สามารถพึ่งตนเองได้ กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มที่ไม่สามารถ พึ่งตนเองได้เลย ซึ่งสาเหตุภาวะพึ่งพาอาจมาจากความเสื่อมหน้าที่ของร่างกายและระบบการทำงานของ ภูมิคุ้มกันที่ลดลง ทำให้ต้องดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับปัญหาสุขภาพชนิดเรื้อรัง และโรคร่วมหลาย ๆ โรค ไม่ว่าจะเป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ไตวาย ภาวะกระดูกพรุน เป็นต้น เห็นได้ว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการดูแลในระยะยาวทั้งจากบุคลากรทางสุขภาพและสมาชิกครอบครัว (Ansbro et al., 2022; Sasat, Pagaiya, & Wisesrith, 2019)

การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุมีความซับซ้อนทั้งจากตัวโรคและความเสื่อมถอยของร่างกาย ผู้ให้การ ดูแลจึงต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่จำเพาะ โดยความรู้ความสามารถทางด้านการดูแล สุขภาพผู้สูงอายุที่มีความสำคัญ เช่น ด้านสรีรวิทยาที่เปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ และกลุ่ม อาการสูงอายุ การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดกลุ่มอาการสูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพและป้องกัน โรค ทักษะการให้ความรู้และคำแนะนำที่เหมาะสม และการมีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยสูงอายุและญาติ รวมถึง การประเมินสภาพอย่างครอบคลุมและให้การพยาบาลแบบองค์รวม (Thaniwattananon, 2016) นอกจาก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุนั้น การดูแลผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเริ่มต้นด้วยการมี ทักษะคิดทางบวกและมองว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ไม่ใช่ภาระของการดูแล การศึกษาที่ผ่านมา พบว่า พยาบาลบางส่วนมีทัศนคติเชิงบวกในการดูแลผู้สูงอายุค่อนข้างน้อย เนื่องจากปัจจัยด้านการเติม เต็มความรู้ ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุที่มีความซับซ้อน ผู้สูงอายุบางรายอาจมีความต้องการการ ดูแลเอาใจใส่มาก ต้องใช้เวลาและความอดทน (Rush, Hickey, & Janke, 2017) การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตนของพยาบาลต่อภาวะสับสนเฉียบพลันหลังผ่าตัดในผู้สูงอายุ พบว่า ความรู้ เกี่ยวกับภาวะดังกล่าวอยู่ในระดับสูง แต่ทัศนคติและคะแนนปฏิบัติในการดูแลอยู่ในระดับปานกลาง (Arsavisate, Leethong-in, & Piyawattanapong, 2019) อย่างไรก็ตามในบางการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ ของพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า พยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับความ เปราะบาง ความเสื่อมถอยของร่างกายที่ค่อนข้างน้อย (Asaisong, 2012) ผลการศึกษาเหล่านี้อาจเป็นจุดที่

สะท้อนถึงปัญหาของการได้รับความรู้และสร้างทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่พยาบาลได้รับมาขณะที่ตนเองเป็นนักศึกษาพยาบาล ซึ่งมีความจำเป็นต่อการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

ตามทฤษฎีของ Krathwohl, Bloom, and Masia (1964) เชื่อว่าความรู้และทัศนคติของบุคคลส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม และเพื่อให้สามารถผลิตพยาบาลที่มีความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพนั้น การเตรียมนักศึกษาเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จึงต้องให้ความสนใจทั้ง 3 ด้านนี้ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ สถานพยาบาลได้กำหนดให้มีการสอนการพยาบาลผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ซึ่งปัจจุบันทางคณะพยาบาลศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มีการจัดการเรียนการสอน โดยจัดทำรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุในชั้นปีที่ 2 หรือ 3 ซึ่งมีเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับทฤษฎีสูงอายุ การเปลี่ยนแปลงของการสูงอายุ การประเมินภาวะสุขภาพ การสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ การป้องกันภาวะเสี่ยงในผู้สูงอายุ กระบวนการพยาบาลตามปัญหาที่พบบ่อย และการใช้ยาในผู้สูงอายุ เป็นต้น (Course specification 3, 2020) ทั้งยังมีการฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุอยู่ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1 และ 2 ในชั้นปีที่ 2 หรือ 3 ซึ่งนักศึกษาได้มีการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุบนหอผู้ป่วยต่าง ๆ และปัญหาที่พบจากประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาผู้สูงอายุด้านทฤษฎีและปฏิบัติ คือ การนำความรู้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัตินั้นยังไม่เห็นถึงภาพการดูแลที่เข้าถึงผู้สูงอายุ เช่น การเข้าใจถึงสภาวะโรคและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ความบกพร่องต่าง ๆ ในร่างกายผู้สูงอายุ การเข้าถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้สูงอายุ รวมถึงการประเมินสภาพผู้สูงอายุนั้น มักจะเป็นเรื่องที่ยากเพราะความลำบากในการเข้าหาผู้สูงอายุ การสื่อสาร และทักษะการใช้แบบประเมิน ทั้งนี้สิ่งที่นักศึกษาสะท้อนความรู้สึกออกมาจากการดูแลผู้สูงอายุขณะฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนั้นมีทั้งทัศนคติด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นพฤติกรรมการปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่แสดงออกมา อาจมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากห้องเรียนและการปลูกฝังทัศนคติก่อนการฝึกปฏิบัติร่วมด้วย

จากการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้และทัศนคติด้านบวกต่อผู้ป่วยสูงอายุ (Faronbi, Adebawale, Faronbi, Musa, & Ayamolowo, 2017; Mandville-Anstey, Ward, Grainger, & Foley, 2014) มีเพียงบางส่วนที่มีมุมมองและให้คำจำกัดความเกี่ยวกับผู้ป่วยสูงอายุในด้านลบ เกี่ยวกับปัญหาในการสื่อสารกับผู้สูงอายุ และมองว่าผู้สูงอายุมีภาวะพึ่งพา (Celik, Kapucu, Tuna, & Akkus, 2017) อีกทั้งยังพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่จบการศึกษาออกไปแสดงถึงพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุทั้งด้านบวกและด้านลบ ในประเด็นการดูแลตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุยังมีข้อบกพร่องหรือถูกละเลยไปอันเนื่องมาจากทัศนคติ และความรู้ที่จำเป็นต้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการของการเกิดความรู้สึกสูงอายุ (Hanson, 2014) และอาจเกิดจากการมีความไม่เข้าใจ กลัวการเข้าหาในการปฏิบัติตัว เนื่องจากผู้สูงอายุบางรายอาจ

มีพฤติกรรม จี๋น้อยใจ จี๋ปัน (Karuncharempanit & Seesanea, 2017) อย่างไรก็ตาม พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุนั้นมีผลต่อทัศนคติเชิงบวก ซึ่งเกิดจากการพัฒนาแบบการเรียนการสอนด้านการพยาบาลผู้สูงอายุแก่นักศึกษาพยาบาลตามหลักสูตรและรายวิชาของสถาบันต่าง ๆ กำหนด เพื่อการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และทักษะการดูแลของนักศึกษาพยาบาลอย่างหลากหลาย (Singhasem, Nawsuwan, & Suwanwaha, 2019)

ทั้งนี้ในประเทศไทย ยังมีการศึกษาด้านความรู้และพฤติกรรมในการดูแลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลค่อนข้างน้อย โดยพบการศึกษาปัจจัยที่มาจากเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาลแบบเอื้ออาทรผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล (Leethong-in, & Piyawattanapong, 2015) ซึ่งยังต้องการหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนในเรื่องดังกล่าว เพื่อพัฒนาและยกระดับการดูแลผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามการศึกษานี้เป็นการศึกษาภายใต้รายวิชาปฏิบัติเพียงอย่างเดียว และการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการศึกษาในสถาบันการศึกษาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งบริบทการจัดการเรียนการสอนอาจเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของนักศึกษาในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ดังนั้นการศึกษานี้ความรู้ ร่วมกับทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะนำไปสู่การส่งเสริมการบริการทางสุขภาพแก่ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพในอนาคต และเป็นการเตรียมพร้อมฝึกฝนการดูแลผู้สูงอายุตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะในบริบทของนักศึกษาพยาบาลของมหาวิทยาลัยในภาคใต้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ทัศนคติ กับพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

สมมติฐาน

1. ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง
2. ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม โดยผู้พัฒนา Krathwohl et al. (1964) ปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) มาอธิบายความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ

ของนักศึกษาพยาบาล โดยบุคคลมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการของประสบการณ์ ซึ่งมีความเชื่อมโยงอย่างเป็นขั้นตอนกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีการจำแนกทฤษฎีการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้หรือพุทธิพิสัย (cognitive domain) เป็นกระบวนการทางสมองที่มีขั้นตอนในการพัฒนาทางด้านสติปัญญา เกี่ยวข้องกับความสามารถในการรู้จำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์หรือแยกแยะ การประเมินค่าเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม 2) ด้านทัศนคติหรือจิตพิสัย (affective domain) เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจ เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก การรับรู้ ค่านิยม ความเชื่อ การให้คุณค่า ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลที่แสดงออกมาทางพฤติกรรม และ 3) ด้านการปฏิบัติหรือทักษะพิสัย (psychomotor domain) เป็นการแสดงออกทางร่างกายหรือความสามารถในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยความรู้และทัศนคติมาประกอบกันให้เกิดเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความรู้และทัศนคติของบุคคลส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม จากองค์ประกอบข้างต้น จึงจำเป็นต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ทั้ง 3 ที่อาจมีผลให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะการดูแลผู้สูงอายุที่ดีและให้การดูแลได้อย่างมีคุณภาพ ในทางตรงกันข้าม หากนักศึกษาพยาบาลขาดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้สูงอายุ นักศึกษาพยาบาลอาจขาดทักษะการดูแลผู้สูงอายุและให้การดูแลผู้สูงอายุอย่างไม่มีคุณภาพ นั่นหมายความว่า ความรู้และทัศนคติอาจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlational study) เพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ ประเทศไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้จำนวน 673 คน แบ่งเป็น มหาวิทยาลัยจากภาคใต้ตอนบน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยภาคใต้ตอนกลาง ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สำหรับมหาวิทยาลัยภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต

ปัตตานี และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งกลุ่มประชากร ดังกล่าว ได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนทั้งรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุเป็นที่เรียบร้อยแล้วในระยะเวลาที่สามารถทำให้การวัดประเมินผลเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม สะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ จาก 3 มหาวิทยาลัยของภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งได้จากการสุ่มเลือกมหาวิทยาลัยตัวแทนของภาคใต้แต่ละส่วน จากนั้นคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1967) คือ $n = N \div (1 + Ne^2)$ เมื่อ n คือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง N คือ จำนวนประชากรทั้งหมดที่มี และ e คือ ค่าความความคลาดเคลื่อนในการสุ่มที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ 5 % เนื่องจากจำนวนประชากรทั้งหมด 673 คน เมื่อคำนวณแล้วจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน และกลุ่มนี้นับว่าเป็นกลุ่มที่มีอัตราการตอบกลับสูง แต่เพื่อป้องกันการได้รับแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 4 ของจำนวนที่คำนวณได้ ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 260 คน จากจำนวนนี้จะมีการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (proportional stratified random sampling) เทียบตามสัดส่วนส่วนขนาดประชากรของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง (National Statistical Office, 2012) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 122 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 74 คน มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำนวน 64 คน

หลังจากได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บในแต่ละมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยดำเนินการใช้วิธีการสุ่มรหัสนักศึกษาอย่างง่าย (simple random sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ โดยเกณฑ์การคัดเข้า ได้แก่ 1) เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ผ่านการเรียนรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ และรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1 และ 2 มาแล้ว และ 2) ยินดีเข้าร่วมการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ชั้นปีที่เรียนรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุและปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุ เกรดเฉลี่ย ณ ปัจจุบัน เกรดรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ประสบการณ์การดูแลผู้สูงอายุ ระยะเวลาที่ดูแลและบทบาทหน้าที่ในการดูแล วิธีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุและรายวิชาปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุที่นักศึกษาได้เรียน และวิธีการเรียนการสอนที่นักศึกษาพึงพอใจหรืออยากให้มีขึ้น

2. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยออกแบบโดยยึดตามหัวข้อเนื้อหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีจำนวน 40 ข้อ ครอบคลุม

เนื้อหาบทสนทนาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ทฤษฎีความสูงอายุ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ การประเมินภาวะสุขภาพ การพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ geriatric syndromes การฟื้นฟูสภาพและการใช้ยาในผู้สูงอายุ โดยให้เลือกตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หากตอบผิดจะได้คะแนน 0 และตอบถูกจะได้คะแนน 1 คะแนน คะแนนเฉลี่ยจะนำมาคำนวณเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพื่อแปลผลเปรียบเทียบกับระดับอ้างอิงคะแนนตามหลักเกณฑ์ของ Bloom, Madaus and Hastings (1971) ดังนี้ ความรู้ระดับสูง คะแนนเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 80 (32 - 40 คะแนน) ความรู้ระดับปานกลาง คะแนนร้อยละ 60 - 79.99 (24 - 31 คะแนน) และความรู้ระดับต่ำ คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (0 - 23 คะแนน)

3. แบบวัดทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุฉบับภาษาไทยจากการวิจัยของ Asaisong (2012) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตนำใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก 28 ข้อ และคำถามเชิงลบ 22 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับคะแนน ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) เห็นด้วย (4) ไม่แน่ใจ (3) ไม่เห็นด้วย (2) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) โดยให้เลือกตอบเพียงระดับเดียว ส่วนของข้อความเชิงลบจะมีการกลับคะแนนจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ไปจนถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) แปลผลโดยนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยจากข้อคำถามทั้งหมดและแบ่งเป็น 3 ระดับทัศนคติ ตามเกณฑ์ของ Best (1977) ได้แก่ ระดับสูง 3.34 - 5.00 ระดับปานกลาง 1.67 - 3.33 และระดับต่ำ 1.00 - 1.66

4. แบบวัดพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยผู้สูงอายุ ฉบับนักศึกษาพยาบาล ที่พัฒนาขึ้นภายใต้ทฤษฎีทางการพยาบาลของวัตสัน (Caring Behaviors Inventory for Elderly) ในการวิจัยของ ของ Wolf (2006) ผู้วิจัยได้ทำการแปลและแปลย้อนกลับ (translate and back translate) เพื่อนำใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยข้อคำถามเดิมมีจำนวนทั้งหมด 28 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการสนองความต้องการส่วนบุคคล การแสดงความเคารพ การปฏิบัติด้วยทักษะความรู้ที่เพียงพอ การเคารพเอกสิทธิ์ การสนับสนุนทางด้านศาสนา ความเชื่อ / จิตวิญญาณ ข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ ที่ไม่สอดคล้องกับนักศึกษาพยาบาลได้ถูกตัดออกภายหลังการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ข้อคำถามข้อที่ 5 10 11 14 15 16 25 และ 26 แบบวัดนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (3 - point Likert rating scale) (Jacoby & Matell, 1971) มี 3 ระดับคะแนน ประกอบด้วย นาน ๆ ครั้ง (1) บางครั้ง (2) บ่อยครั้ง (3) คะแนน คะแนนถูกรวบรวมนำมาหาค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับจำนวนข้อคำถามทั้งหมดและแบ่งได้ 3 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Best (1977) คือ พฤติกรรมการดูแลที่อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.5 - 3.00 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 และระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาค่าความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และแบบวัดพฤติกรรมการ

ดูแลผู้ป่วยผู้สูงอายุ ฉบับนักศึกษาพยาบาล โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านการพยาบาลและการเรียนการสอนโดยตรงเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นได้นำผลการพิจารณาหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (scale content validity index: S-CVI) ได้เท่ากับ 0.98, 0.99 และ 1.00 ตามลำดับ

2. การหาค่าความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำแบบวัดดังกล่าวไปตรวจสอบความเชื่อมั่นกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาคนละกลุ่มกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) สำหรับแบบวัดทัศนคติ และพฤติกรรมดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ได้เท่ากับ 0.84 ค่าความเชื่อมั่น Kuder-Richardson 20 (rKR-20) สำหรับแบบวัดความรู้ เท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน พ.ศ. 2564 ภายหลังจากการได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสถาบันแล้ว ซึ่งเป็นช่วงที่นักศึกษาทั้ง 3 สถาบันเสร็จสิ้นจากรายวิชาการศึกษาพยาบาลผู้สูงอายุและปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ 1 และ 2 ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ได้เชิญชวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในสถาบันเข้าร่วมในการวิจัยโดยใช้คนกลางซึ่งเป็นตัวแทนนักศึกษาในการชี้แจงและเชิญชวนเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ พร้อมดำเนินการแจกและเก็บแบบสอบถาม สำหรับรายละเอียดข้อมูลการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างจะเขียนไว้ในใบปะหน้าของชุดแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างอ่านและยินยอมเข้าร่วมวิจัย นักศึกษาจะดำเนินการแจกแบบสอบถาม ทั้ง 4 ส่วน ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามโดยประมาณ 60 นาที ผู้เข้าร่วมอาจเกิดความเหนื่อยล้าระหว่างตอบแบบสอบถามได้ จึงสามารถหยุดพักหรือทำให้แล้วเสร็จภายใน 1 – 2 วันแล้วส่งคืน หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองด้านจริยธรรม จากกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขา สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU IRB 2020-NL 017) และวิจัยนี้ดำเนินการโดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างทุกขั้นตอน โดยผู้เข้าร่วมมีการเซ็นยินยอมเข้าร่วมวิจัยผู้วิจัยและตัวแทนนักศึกษา มีการแนะนำตนเอง อธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัยและข้อมูลเกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สิทธิของกลุ่มตัวอย่างที่จะปฏิเสธการเข้าร่วมและการถอนตัวได้ทุกเมื่อโดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักศึกษา ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการเข้าร่วมวิจัย คือ ความเหนื่อยล้าที่อาจเกิดขึ้นระหว่างตอบแบบสอบถาม รวมถึง การเก็บรักษาข้อมูลความลับและถูกนำเสนอในภาพรวมเท่านั้นและจะมีการทำลายข้อมูลทั้งหมดหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัยไปแล้ว 5 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเบื้องต้น ผลการทดสอบการกระจายคะแนนรวมของข้อมูลเป็นโค้งปกติ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูล

ทั่วไป และ ค่าคะแนนของความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม การดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล จะใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม การดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง 260 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 240 คน (ร้อยละ 92.3) โดยมีอายุอยู่ในช่วง 19 - 24 ปี ($M = 21.05$, $S.D. = 0.79$) นับถือศาสนาพุทธ 150 คน (ร้อยละ 57.7) รองลงมาเป็น อิสลาม 108 คน (ร้อยละ 41.5) และคริสต์ 2 คน (ร้อยละ 0.8) ส่วนใหญ่เรียนรายวิชาการพยาบาล ผู้สูงอายุและปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุในชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 75.4) รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 24.6) ในจำนวนทั้งหมดมีเกรดเฉลี่ยอยู่ที่ 3.21 ($S.D. = .25$, $Max = 3.83$, $Min = 2.55$) และเกรดรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุพบว่า มีเกรด A จำนวน 49 คน (ร้อยละ 18.8) เกรด B และ B+ จำนวน 123 คน (ร้อยละ 47.3) เกรด C และ C+ จำนวน 88 คน (ร้อยละ 33.9) กลุ่มตัวอย่างจำนวนครึ่งหนึ่งมีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว (ร้อยละ 51.2) และในจำนวนนี้มีร้อยละ 31 ที่มีผู้สูงอายุจำนวน 1 คนอยู่ในครอบครัว ร้อยละ 16.2 มีจำนวน 2 คนในครอบครัว จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวนร้อยละ 28.5 ที่มีประสบการณ์ หรือมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การดูแลกิจวัตรประจำวัน ป้องกันภาวะแทรกซ้อน สุขสบายและดูแลขณะเจ็บป่วย กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ดูแลผู้สูงอายุสูงสุดเป็นระยะเวลาที่ 9 ปี ($M = 0.66$, $S.D. = 1.63$) วิธีการจัดการเรียนการสอน 3 ลำดับที่กลุ่มตัวอย่างเคยได้เรียน ได้แก่ การบรรยาย (ร้อยละ 94.2) simulation (ร้อยละ 86.5) และการฝึกปฏิบัติ (ร้อยละ 72.3) วิธีการจัดการเรียนการสอนที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยากให้มีขึ้น 3 ลำดับ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติจริง (ร้อยละ 75) วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง (ร้อยละ 15.4) และการบรรยาย (ร้อยละ 7.3)

2. ระดับของความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม การดูแลผู้ป่วยสูงอายุ

ระดับของความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมเท่ากับ 28.37 ($S.D. = 2.88$) โดยค่าคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 20 และสูงสุด 36 ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของความรู้เท่ากับ 70.93 แสดงถึงการมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 1) ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุด 3 อันดับ ได้แก่ DASH diet (แนวทางการบริโภคอาหารเพื่อหยุดความดันโลหิตสูง) เป็นทางเลือกที่สำคัญที่สุดในการดูแลตนเองในผู้สูงอายุที่มีความดันโลหิตสูงกลุ่มทุติยภูมิ คำแนะนำผู้สูงอายุให้ลดการรับประทานอาหารประเภทข้าวขาว แป้งและน้ำตาล เป็นคำแนะนำตามทฤษฎีการสะสม และผู้สูงอายุสามารถฝึก Kegel exercise (การออกกำลังกายกล้ามเนื้ออุ้งเชิงกราน) เพื่อลดการรั่วของปัสสาวะในกระเพาะปัสสาวะ

ระดับของทัศนคติต่อผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมเท่ากับ 197.40 (S.D. = 15.64) และคิดเป็นค่าเฉลี่ยจากข้อคำถามทั้งหมด เท่ากับ 3.94 แสดงถึงการมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 1) โดยค่าเฉลี่ยทัศนคติรายข้อที่มีค่าต่ำสุด 3 อันดับ ได้แก่ การมีความคิดว่าเมื่อสูงอายุก็น่าเหมือนกลับไปเป็นเด็กเล็กอีกครั้ง ผู้สูงอายุ ขี้หลงขี้ลืม และผู้สูงอายุชอบดื่มน้ำเย็น วิพากษ์วิจารณ์

ระดับของพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมเท่ากับ 53.00 (S.D. = 6.17) และ คิดเป็นค่าเฉลี่ยจากข้อคำถามทั้งหมดเท่ากับ 2.65 แสดงถึงการมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 1) โดยมีการปฏิบัติก่อนไปทางบ่อครั้ง พฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับ ได้แก่ ช่วยเหลือผู้สูงอายุและครอบครัวในการตัดสินใจ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุไม่ว่าผู้สูงอายุจะร้องขอหรือไม่ และช่วยให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกเหมือนอยู่บ้าน

ตารางที่ 1 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุโดยรวม และคะแนนต่ำสุด 3 ลำดับ (n = 260)

ตัวแปร/ข้อคำถาม	M	S.D.	การแปลผล
ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยรวมทุกข้อ	28.37	2.88	ร้อยละ 70.93 = ระดับปานกลาง
คะแนนความรู้ของข้อที่ต่ำสุด 3 ลำดับ			
1. DASH diet เป็นทางเลือกที่สำคัญที่สุดในการดูแลตนเองใน	0.06	0.23	
ผู้สูงอายุที่มีความดันโลหิตสูงกลุ่มทุติยภูมิ			
2. คำแนะนำผู้สูงอายุให้ลดการรับประทานอาหารประเภทข้าว	0.28	0.45	
ขาว แป้งและน้ำตาลเป็นคำแนะนำตามทฤษฎีการสะสม			
3. ผู้สูงอายุสามารถฝึก Kegel exercise เพื่อลดการคั่งของ	0.32	0.47	
ปัสสาวะในกระเพาะปัสสาวะ			
ทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยรวมทุกข้อ	197.40	15.64	ค่าเฉลี่ย 3.94 = ระดับสูง
คะแนนทัศนคติของข้อที่ต่ำสุด 3 ลำดับ			
1. นักศึกษาคิดว่าเมื่อสูงอายุก็น่าเหมือนกลับไปเป็นเด็กเล็กอีกครั้ง	2.34	1.02	
2. นักศึกษาคิดว่าผู้สูงอายุขี้หลงขี้ลืม	2.48	0.82	
3. นักศึกษาคิดว่าผู้สูงอายุชอบดื่มน้ำเย็น วิพากษ์วิจารณ์	2.86	0.97	
พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุโดยรวมทุกข้อ	53.00	6.17	ค่าเฉลี่ย 2.65 = ระดับสูง
คะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของข้อที่ต่ำสุด 3 ลำดับ			
1. นักศึกษาช่วยเหลือผู้สูงอายุและครอบครัวในการตัดสินใจ	2.13	0.68	
2. นักศึกษาตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุไม่ว่า	2.41	0.62	
ผู้สูงอายุจะร้องขอหรือไม่			
3. นักศึกษาช่วยให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกเหมือนอยู่บ้าน	2.67	0.55	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.26$, $p = 0.00$) แต่ความรู้ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ($r = 0.016$, $p = 0.79$) ทั้งนี้ทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.37$, $p = 0.00$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ($n = 260$)

ตัวแปร	ความรู้	ทัศนคติ	พฤติกรรม
ความรู้	1	0.26*	0.016
ทัศนคติ	0.26*	1	0.37*
พฤติกรรม	0.016	0.37*	1

* $p < 0.01$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับของความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ 3 สถาบัน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเรียนการสอนในช่วงของสถานการณ์ โควิด - 19 เป็นรูปแบบออนไลน์ที่นักศึกษา มีการปฏิสัมพันธ์ตัวต่อตัวกับผู้สอนได้น้อย (Panyoyai & LeSeure, 2021) และมีช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาต้องมีการศึกษาด้วยตนเอง และอาจไม่ได้มีช่วงในการสอบถามหรือพูดคุยเพิ่มเติมกับผู้สอน ซึ่งในบางการศึกษาชี้ให้เห็นว่านักศึกษาชื่นชอบการสอนแบบพบปะเห็นหน้ามากกว่าการเรียนออนไลน์ (Li et al., 2021) ประกอบกับนักศึกษาพยาบาลต้องมีการเรียนรายวิชาทฤษฎีที่ควบแน่นหลายวิชาในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เนื่องจากไม่สามารถจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติได้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 จึงอาจมีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาและอาจต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ เป็นผลให้มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้พบว่า ความรู้ในระดับปานกลางจากผลการวิจัยครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับเกรดรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.3 ได้เกรด B และ B+ รองลงมาคือเกรด C และ C+ ร้อยละ 33.9 สำหรับความรู้รายข้อของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในวิจัยนี้พบประเด็นปัญหา คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีความสูงอายุ การให้คำแนะนำทางด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความละเอียดและมีปริมาณมาก นอกจากนี้ วิธีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุที่ผ่านมานักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างนั้นร้อยละ 94.2 ได้รับการฟังบรรยาย และได้ฝึกปฏิบัติจริงน้อยอยู่เมื่อเทียบกับความต้องการของนักศึกษา ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาไม่นำความรู้มาใช้ ทำให้ความรู้ที่ได้รับจากการ

บรรยายคงอยู่ได้ไม่นาน โดยในการศึกษาที่ผ่านมาเห็นสมควรว่าการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติควรให้นักศึกษาได้มีเวลาเพียงพอกับการดูแลผู้สูงอายุจริง (Muhsin, Munyogwa, Kibusi, & Seif, 2020)

ในส่วนของทัศนคติที่มีระดับสูงนั้น เบื้องต้นอาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนที่บ่มเพาะนักศึกษาพยาบาลด้วยการปลูกฝังมุมมองที่เป็นด้านบวกต่อการเป็นพยาบาลวิชาชีพในอนาคตไม่ว่าจะดูแลให้การพยาบาลผู้ให้บริการวัยใดหรือเจ็บป่วยด้วยโรคใดก็ตาม ประกอบกับการที่นักศึกษาได้รับความรู้จากการเรียนเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกระบวนการเปลี่ยนแปลงเสื่อมถอยของร่างกาย การรู้คิดและสติปัญญาของผู้สูงอายุ พร้อมทั้งส่วนหนึ่งได้ปฏิบัติทักษะการให้การพยาบาลผู้สูงอายุในสถานการณ์จริง ทำให้มีความเข้าใจความเป็นผู้สูงอายุมากขึ้นและมีความรู้สึกอารมณ์นึกคิดในทางบวกต่อผู้สูงอายุ อีกทั้งการศึกษาที่ผ่านมา มองว่าวัฒนธรรมไทยมีส่วนที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้ต่อผู้สูงอายุที่ดี เนื่องจากการส่งเสริมให้ความเคารพผู้สูงอายุจากครอบครัวไทย (Prabripoo & Mongkol, 2018) ซึ่งจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษานี้มีนักศึกษาพยาบาลร้อยละ 51.2 มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัวร่วมด้วย ส่วนหนึ่งจึงอาจได้รับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีของสังคมไทยมาจากครอบครัว (Ankanawin, Untaja, Yuroong, & Bohplian, 2020) ร่วมกับประสบการณ์การอยู่ร่วมกับสมาชิกผู้สูงอายุ (Ghimire et al., 2019) เช่นเดียวกับการศึกษาในต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยในครอบครัวร่วมกับผู้สูงอายุจะทำให้มีทัศนคติทางบวก เพราะได้เรียนรู้จากการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในครอบครัวของตนเอง (Muhsin et al., 2020) สำหรับค่าเฉลี่ยทัศนคติ รายข้อที่มีค่าต่ำสุด 3 ลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการมองว่าการสูงอายุก็เหมือนกลับไปเป็นเด็กเล็กอีกครั้ง ผู้สูงอายุก็หลงลืม ดี บ่น วิพากษ์ วิจารณ์ อาจเป็นเพราะว่าข้อความเหล่านี้เป็นความรู้สึกช่องว่างระหว่างคนสองวัยทำให้มีทัศนคติทางลบในบางส่วนที่ซ่อนอยู่ (Verhage, Schuurman, & Lindenberg, 2021) การจัดให้นักศึกษาได้รับทั้งความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้อและประสบการณ์ที่ได้คลุกคลีกับผู้สูงอายุ โดยเริ่มจากผู้สูงอายุในครอบครัวนั้นมีความน่าจะเป็นไปได้ในการช่วยลดช่องว่างระหว่างวัยดังกล่าว

ผลการวิจัยยังพบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุอยู่ในระดับสูง โดยมีการปฏิบัติพฤติกรรมที่ค่อนข้างไปทางบ่อยครั้งนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มนี้มีทัศนคติทางบวกต่อผู้สูงอายุในระดับสูง มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Leethong-in and Piyawattanapong (2015) ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการพยาบาลเอื้ออาทรผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล โดยพบว่า ทัศนคติต่อผู้สูงอายุนั้นเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ เช่น พฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอนปฏิบัติการพยาบาล ที่เป็นตัวแบบและมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาโดยตรง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Prabripoo and Mongkol (2018) ที่เห็นว่าการปฏิบัติที่ดีของนักศึกษาต่อผู้สูงอายุส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติที่มีการปลูกฝังนักศึกษาทั้งด้านจริยธรรมและการเป็นแบบอย่าง

ร่วมด้วย ทั้งนี้ประกอบกับการที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ พบว่า มากกว่าครึ่งมีเกรดในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุอยู่ที่เกรด B ถึง A (ร้อยละ 66.1) ซึ่งอาจมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ เช่นเดียวกับการศึกษาที่ผ่านมาที่แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการพยาบาลแบบเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยสูงอายุได้ (Leethong-in & Piyawattanapong, 2015) หากมองพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุในรายชื่อของงานวิจัยนี้ มี 3 ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะนักศึกษามองว่าตนเองเป็นเพียงนักศึกษาพยาบาลที่ยังมีบทบาทช่วยเหลือผู้ป่วยสูงอายุและครอบครัวในการตัดสินใจได้น้อย ยังมีความรู้ไม่มากนัก นอกจากนี้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ ความเจ็บป่วยที่นักศึกษาเข้าใจน้อยประกอบกับทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลที่ยังไม่แม่นยำ ส่งผลต่อการประเมินปัญหาความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุและการตอบสนองต่อความต้องการนั้น ๆ

ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุและทัศนคติต่อผู้สูงอายุที่มีนัยสำคัญทางสถิติในงานวิจัยที่ศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษาพยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุก็จะส่งผลให้ทัศนคติทางบวกของนักศึกษาเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาในนักศึกษาพยาบาลต่างประเทศที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอาจสืบเนื่องมาจากความรู้ที่เพิ่มขึ้นจะช่วยส่งเสริมความรู้สึกที่เข้าใจในตัวผู้สูงอายุ นอกจากนี้คือความรู้ที่เพิ่มขึ้น ก็ทำให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุในทางบวกและทำให้นักศึกษามีความสนใจที่จะดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น (Ghimire et al., 2019; Wang, Yan, Huang, Li, & Wang, 2021)

จากผลการศึกษาทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่น ทำให้เห็นว่าทัศนคติทางบวกต่อผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นนั้นทำให้เกิดพฤติกรรมทางบวกในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งอาจเป็นผลจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดความเข้าใจและรู้สึกต่อผู้สูงอายุในทางบวก จากคะแนนเฉลี่ยทัศนคตินั้นอยู่ในระดับสูงอันเป็นผลให้มีพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่ดี นักศึกษามีความตั้งใจและใส่ใจที่จะดูแลโดยแสดงพฤติกรรมก่อนไปทางบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติต่อผู้สูงอายุที่สูงนั้นจะให้ความสนใจในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น (Wang et al., 2021) อีกทั้งยังพบว่า ทัศนคติต่อผู้สูงอายุนั้นยังสามารถทำนายความรู้สึกยินดีที่จะดูแลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลได้ (Won & Jang, 2020)

อย่างไรก็ตาม ในวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุนั้นไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ อาจเนื่องด้วยระดับของความรู้ของนักศึกษาในวิจัยนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาที่ได้อธิบายว่าความรู้เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้มีพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่ถูกต้องและบุคคลต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน โดยยังต้องอาศัยทัศนคติเข้ามา

เกี่ยวข้อง (Parayat, Theerapitayanon, Jiamtanopachai, & Thienfaidee, 2021) จึงทำให้ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติโดยตรงกับพฤติกรรม ทั้งนี้ในงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาข้อบ่งชี้สมรรถนะด้านการพยาบาลของผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลพบว่ามี 4 สมรรถนะหลัก ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การเสริมสร้างพลังอำนาจและคุณภาพการดูแล และด้านจริยธรรม (Singhasam, Nawsuwan, Suwanrag, & Jamtim, 2016) ซึ่งการเรียนการสอนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านมานั้นอาจจะไม่ได้เน้นครบถ้วนทั้ง 4 องค์ประกอบข้างต้น จึงอาจมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านการพยาบาลและพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ทั้งนี้ ยังสามารถอธิบายจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ในนักศึกษาที่มีความรู้สูงเกี่ยวกับผู้สูงอายุจะมีความตั้งใจดูแลผู้สูงอายุมากกว่านักศึกษาที่มีความรู้น้อยกว่า (Zhang, Liu, Zhang, Meng, & Liu, 2016) แต่ความรู้ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างนั้นยังพบอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเกิดจากช่องว่างระหว่างวัยและการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมไทยที่มีโครงสร้างของรูปแบบครอบครัวขยายลดน้อยลง ส่งผลให้การซึมซับความใกล้ชิดระหว่างวัยรุ่นและผู้สูงอายุลดน้อยลง และอาจส่งผลต่อทัศนคติในการดูแลผู้สูงอายุตามมา ด้วยปัจจัยดังกล่าว จึงควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการเข้าถึงและเข้าใจความเป็นผู้สูงอายุ มุ่งเน้นทัศนคติเชิงบวก โดยการใช้สื่อที่สร้างความตระหนัก และส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้สูงอายุจริงมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

ข้อจำกัดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในช่วงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้มีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละสถาบันที่เสร็จลุล่วงไม่พร้อมกัน สืบเนื่องจากการปรับเปลี่ยนแผนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป ประกอบกับการกำหนดระยะเวลาของการเรียนการสอนที่อาจมีผลต่อการเรียนของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 3 สถาบัน

สรุป

จากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของภาคใต้ ประเทศไทย มีความรู้ในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุในระดับปานกลาง และยังปรากฏว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามข้อค้นพบในครั้งนี้ อาจเป็นข้อมูลเพื่อการออกแบบและวางแนวทางของหลักสูตรทางการพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุ ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เพื่อเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ สามารถจดจำ เข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุและปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาที่ต้องการการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจเพิ่มจากทฤษฎี ได้เรียนรู้และปรับมุมมองทัศนคติจากประสบการณ์ การดูแลผู้สูงอายุแต่ละราย รวมถึงรายวิชาสามารถหาแนวทางปลูกฝังทัศนคติที่ดี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้อง กับทัศนคติที่มีคะแนนต่ำสุด 3 ลำดับแรก เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่เป็นไปในทางด้านบวกโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation based learning) ที่สามารถสอดแทรก ในรายวิชาทฤษฎีก่อนการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้มีสมรรถนะการพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุใน สถานการณ์จริงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนางานวิจัยในอนาคต ควรทำการศึกษาการสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ตามสมรรถนะที่ ควรได้รับ ให้นักศึกษาพยาบาลได้เข้าใจความเป็นผู้สูงอายุ มีทักษะการดูแลผู้ป่วยกลุ่มสูงอายุที่มีความ เฉพาะด้วยความเข้าใจ โดยนำไปสู่การวัดและประเมินผลติดตามความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการ ดูแลผู้ป่วยสูงอายุเมื่อนักศึกษาได้จบการศึกษาแล้วมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ

รายการอ้างอิง (References)

- Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Addison Wesley Longman.
- Ankanawin, U., Untaja, P., Yuroong, A., & Bohplian, S. (2020). Perception of Royal Thai Army Nursing Students Towards Elderly Care before Studying Gerontological Nursing. *Journal of the Royal Thai Army Nurses*. 21(2), 140 - 149.
- Ansbro, É., Issa, R., Willis, R., Blanchet, K., Perel, P., & Roberts, B. (2022). Chronic NCD care in crises: A qualitative study of global experts' perspectives on models of care for hypertension and diabetes in humanitarian settings. *Journal of Migration and Health*. 5, 100094. DOI: 10.1016/j.jmh.2022.100094
- Arsavisate, L., Leethong-in, M., & Piyawattanapong, S. (2019). Nurse' Knowledge, Attitude and Practice on Post-operative Delirium in Elderly Patient, a Tertiary Hospital, Ubon Ratchathani Province. *Journal of Nursing and Health Care*. 37(4), 235 - 243.

- Asaisong, W. (2012). *Knowledge and Attitude Toward the Elderly in the Nursing Profession in Sangkha Hospital, Surin Province*. An Independent Study Report Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Nursing Science in Gerontological Nursing Faculty of Nursing, Khon Kaen University. (in Thai)
- Best, J.W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Bloom, B.S., Madaus, G.F., & Hastings, J.T. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Celik, S.S., Kapucu, S., Tuna, Z.Y., & Akkus, Y. (2017). Views and Attitudes of Nursing Students Towards Ageing and Older Patients. *Australian Journal of Advanced Nursing*. 27(4), 24 - 30.
- Course specification 3 (2020). *Course specification 3 640-321 Geriatric Nursing*. Songkhla: Faculty of Nursing, Prince of Songkla University. (in Thai)
- Department of Older Persons (2018). *Statistical Numbers of Thai Elderly People in 2018*. Retrieved January 16, 2020 from <http://www.dop.go.th/th/know/1/153>.
- Faronbi, J.O., Adebawale, O., Faronbi, G.O., Musa, O.O., & Ayamolowo, S.J. (2017). Perception Knowledge and Attitude of Nursing Students Towards the Care. *International Journal of Africa Nursing Sciences*. 7, 37 - 42. DOI: 10.1016/j.ijans.2017.06.004
- Ghimire, S., Shrestha, N., Callahan, K.E., Nath, D., Baral, B.K., Lekhak, N., ... Singh, D.R. (2019). Undergraduate Nursing Students' Knowledge of Aging, Attitudes Toward and Perceptions of Working with Older Adults in Kathmandu Nepal. *International Journal of Nursing Sciences*. 6, 204 - 210.
- Hanson, R.M. (2014). Is Elderly Care Affected by Nurse Attitudes? A Systematic Review. *British Journal of Nursing*. 23(4), 225 - 229.
- Jacoby, J., & Matell, M.S. (1971). Three-Point Likert Scales Are Good Enough. *Journal of Marketing Research*, 8(4), 495 – 500. DOI: 10.1177/002224377100800414.
- Karuncharearnpanit, S., & Seesanea, S. (2017). Development of Nursing Students' Competency Enhancing Program Regards Comprehensive Geriatric Assessment Using Experiential Learning. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*. 27(2), 168 - 180.
- Krathwohl, D.R., Bloom, B.S., & Masia, B.B. (1964). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. Handbook II: Affective Domain. New York: David McKay Co.

- Leethong-in, M., & Piyawattanapong, S. (2015). Predicting Factors of Age-friendly Nursing Care Behavior by Nursing Students-nursing Practice Subject. *Journal of Nursing and Health Care*. 33(3), 70 - 79.
- Li, W., Gillies, R., He, M., Wu, C., Liu, S., Gong, Z., ... Sun, H. (2021). Barriers and Facilitators to Online Medical and Nursing Education During the COVID-19 Pandemic: Perspectives from International Students from Low- and Middle-income Countries and their Teaching Staff. *Human Resources for Health*. 19(1), 1 - 14.
- Mandville-Anstey, S.A., Ward, P., Grainger, P., & Foley, V. (2014). Nursing Students' Knowledge and Attitudes Toward Caring for Older Adults. *Perspectives*. 37(2), 6 - 14.
- Muhsin, A.A., Munyogwa, M.J., Kibusi, S.M., & Seif, S.A. (2020). Poor Level of Knowledge on Elderly Care Despite Positive Attitude Among Nursing Students in Zanzibar Island: Findings from a Cross-sectional Study. *BMC Nursing*. 19, 96. DOI: 10.1186/s12912-020-00488-w
- National Statistical Office. (2012). *Sampling Technique and Estimation*. Bangkok: National Statistical office. (in Thai)
- Panyoyai, P., & LeSeure, P. (2021). Effective Instruction Design During the COVID-19 Pandemic: Lesson Learned from Teaching the Gerontological Nursing Practicum in Community. *APHEIT Journal of Nursing and Health*. 3(3), 1 - 18.
- Parayat, C., Theerapitayanon, S., Jiamtanopachai, R., & Thienfaidee, U. (2021). Predictive Factors of Caring Behaviors Among Caregivers of Elderly People in the Elderly Care Center. *Journal of the Police Nurses*. 13(1), 43 - 51.
- Prabripoo, T., & Mongkol, J. (2018). Experiences in Gerontological Nursing Practicum of the Third Year Air Force Student Nurses, Royal Thai Air Force Nursing College. *Royal Thai Air Force Medical Gazette*. 64(3), 17 - 24.
- Rush, K.L., Hickey, S., & Janke, R. (2017). Nurses' Attitudes Towards Older People Care: An Integrative Review. *Journal of Clinical Nursing*. 26, 4105 - 4115.
- Sasat, S., Pagaiya, N., & Wisersith, W. (2019). Estimates and Trends in Health Workforce to Support Long-term Care for Older Persons. *Journal of Gerontology and Geriatric Medicine*. 19, 49 -59.

- Singhasam, P., Nawsuwan, K., Suwanrag, M., & Jamtim, N. (2016). Developing Indicators of Gerontological Nursing Competencies Among Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing, Songkhla. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*. 3(3), 15 - 34.
- Singhasem, P., Nawsuwan, K., & Suwanwaha, S. (2019). Development of an Instruction Model to Enhance Gerontological Nursing Competencies Among Nursing Students. *Journal of Health Science*. 28(special issue), 65 - 78.
- Thaniwattananon, P. (2016). *Care Towards Best Nursing Practice in Geriatric Syndromes*. Songkhla: Chanmuang Press. (in Thai)
- Verhage, M., Schuurman, B., & Lindenberg, J. (2021). How Young Adults View Older People: Exploring the Pathways of Constructing a Group Image after Participation in an Intergenerational Programme. *Journal of Aging Studies*. 56, 100912.
- Wang, S., Yan, L., Huang, S., Li, Y., & Wang, X. (2021). Nursing Students' Knowledge, Attitude and Willingness Toward the Elderly Care: A Cross-sectional Study. *SCIREA Journal of Health*. 5(4), 34 - 48.
- Wolf, Z. (2006). The Caring Behaviors Inventory for Elders: Development and Psychometric Characteristics. *International Journal of Human Caring*. 10(1), 49 - 59.
- Won, J., & Jang, H. (2020) Factors Influencing Elderly Care Willingness of Nursing Students. *International Journal of Advanced Culture Technology*. 8(4), 306 - 317.
- World Health Organization (2023). *Ageing*. Retrieved June 14, 2023 from https://www.who.int/health-topics/ageing#tab=tab_1
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. (2nd ed.). New York: Harper and Row.
- Zhang, S., Liu, Y.-H., Zhang, H.-F., Meng, L.-N., & Liu, P.-X. (2016). Determinants of Undergraduate Nursing Students' Care Willingness Towards the Elderly in China: Attitudes, Gratitude and Knowledge. *Nurse Education Today*. 43, 28 - 33.